

ŚLĄSKI WOJEWÓDZKI KONSERWATOR ZABYTKÓW
Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Katowicach
Delegatura w Częstochowie
ul. Mirowska 8, 42-217 Częstochowa
tel./fax (34) 365 16 38
e-mail: delegaturaczwa@wkz.katowice.pl

URZĄD GMINY w Kochanowicach	
dnia 15.07.2024	
Nr spr. 2661/2024	zał. 12
Dekr. CIR	Podpis. [signature]

C.NR.5144.26.2024.DP
RPW/13414/2024

Częstochowa, dn. 11.07.2024 r.
za zwrotnym potwierdzeniem odbioru

POZWOLENIE Nr CZ/ 231 /2024
na prowadzenie prac konserwatorskich i badań konserwatorskich przy
zabytku wpisanym do rejestru zabytków

Na podstawie art. 6 ust. 1, pkt 1 lit. c, pkt 2 lit. a, art. 7 pkt 1, art. 36 ust. 1 pkt 1, art. 89 pkt 2, art. 91 ust. 4 pkt 4 i 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. 2022 poz. 840), §12 ust. 1, ust. 2 pkt 1,3,4, ust. 3 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 02 sierpnia 2018 roku w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (Dz. U. z 2021 roku, poz. 81) oraz art. 104 §1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 roku – Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn. Dz. U. z 2024 r. poz. 572)

Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków w Katowicach

po rozpatrzeniu wniosku Parafii Rzymskokatolickiej p.w. św. Wawrzyńca w Kochanowicach, reprezentowanej przez ks. Krystiana Gajka- proboszcza, z dnia 12.06.2024 r. (data wpływu: 12.06.2024 r.) w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich przy ołtarzu głównym wraz z obrazem przedstawiającym św. Wawrzyńca oraz dwóch ołtarzach bocznych z obrazem przedstawiającym NMP Niepokalanego Poczęcia (ołtarz lewy) i polichromowaną figurą Chrystusa Ukrzyżowanego (ołtarz prawy) oraz ambonie z kościoła p.w. św. Wawrzyńca w Kochanowicach

p o z w a l a

na prowadzenie prac konserwatorskich oraz badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków ołtarz główny wraz z obrazem przedstawiającym św. Wawrzyńca oraz dwa ołtarze boczne z obrazem przedstawiającym NMP Niepokalanego Poczęcia (ołtarz lewy) i polichromowaną figurą Chrystusa Ukrzyżowanego (ołtarz prawy) (nr rej B/144/09 poz. 1, 2, 3, 11, 13, 14); ambona z kościoła p.w. św. Wawrzyńca w Kochanowicach (nr rej. kościoła A/76)

1. polegających na:

- a) pracach konserwatorskich struktury ołtarzy oraz drewnianych ramach obrazów ołtarzowych:
- Wykonanie dokumentacji fotograficznej obiektu przed rozpoczęciem prac;
  - Wyjęcie obrazów ołtarzowych;
  - Wyjęcie i zabezpieczenie wszystkich elementów ruchomych ołtarzy;
  - Usunięcie luźnych zanieczyszczeń powierzchniowych z całych ołtarzy;
  - Dokładne rozpoznanie stratygrafii obiektów i stanu zachowania powierzchni malowanych i złocień;
  - Dezynfekcja i dezynsekcja konstrukcji drewnianej;

- Impregnacja strukturalna osłabionych elementów drewnianych;
- Wykonanie uzupełnień ubytków drewna (fleki, kity, doróbki snycerskie);
- Usunięcie wtórnych warstw przemalowań i przezłoteń;
- Wykonanie podkładów pod złocenia i złocenie w technice oryginalnej w obrębie uzupełnień. Zabezpieczenie złoteń;
- Integracja oryginalnej warstwy koloru na kolumnach;
- Montaż ruchomych elementów ołtarzy i zakonserwowanych obrazów i ramy.

b) Pracach konserwatorskich przy obrazach:

- Wykonanie dokumentacji fotograficznej przed rozpoczęciem prac;
- Wstępne mechaniczne oczyszczenie powierzchni z luźnych zabrudzeń od strony lica i od odwrocia;
- Dokładne rozpoznanie stratygrafii;
- Wyjęcie z krosna;
- Usunięcie starego płótna dublazowego z odwrocia;
- Mechaniczne oczyszczenie powierzchni odwroci z zalegających resztek masy dublazowej i przygotowanie do zabiegu dublażu na nowe płótno;
- Chemiczne oczyszczenie powierzchni lica z brudu, usunięcie pociemniałego werniksu i przebarwionych retuszy;
- Uzupełnienie ubytków warstwy zaprawy kitem kredowo klejowym, opracowanie powierzchni kitów;
- Zadublowanie obrazów na nowe płótno przy użyciu kłajstru lub masy woskowej i usunięcie nadmiaru masy dublazowej;
- Naciągnięcie na nowe, uprzednio wykonane, krosna drewniane, sfazowane, zaopatrzone w kliny;
- Położenie wstępnego werniksu retuszerskiego;
- Wykonanie retuszy ubytków warstwy malarskiej w technice olejno żywicznej;
- Położenie ochronnego werniksu końcowego;
- Oprawienie obrazów w zakonserwowane ramy.

c) Pracach konserwatorskich drewnianej polichromowanej rzeźby Chrystusa Ukrzyżowanego:

- Wykonanie dokumentacji fotograficznej przed rozpoczęciem prac;
- Mechaniczne oczyszczenie całej rzeźby z luźnych zanieczyszczeń;
- Dokładne rozpoznanie stratygrafii obiektu, stanu zachowania polichromii i złoteń;
- Ewentualna dezynfekcja i dezynsekcja drewna;
- Ewentualna impregnacja osłabionych partii drewna;
- Wykonanie flekowania i kitowania ubytków i pęknięć drewna;
- Usunięcie chemicznie przemalowań polichromii;
- Oczyszczenie srebrnego i złoczonego perizonium;
- Integracja kolorystyczna ubytków oryginalnej polichromii;
- Zabezpieczenie powierzchni złoteń.

d) Pracach konserwatorskich przy ambonie:

- Wykonanie dokumentacji fotograficznej przed rozpoczęciem prac;
- Dokładne rozpoznanie stratygrafii obiektu;
- Usunięcie wtórnych warstw przemalowań w celu odświeżenia oryginalnej kolorystyki;
- Dezynsekcja i dezynfekcja drewnianej struktury;
- Ewentualna konsolidacja osłabionych partii;
- Wykonanie uzupełnień ubytków drewna poprzez flekowanie i kitowanie;
- Integracja ewentualnych ubytków i przetarć oryginalnej kolorystyki;

- Weryfikacja stanu zachowania i ewentualne przywrócenie oryginalnych złocień;
- Zabezpieczenie powierzchni odpowiednio dobranym lakierem lub werniksem.

2. według dokumentacji:

„Program prac konserwatorskich ołtarza głównego i dwóch ołtarzy bocznych oraz ambony w rzymskokatolickim kościele parafialnym p.w. świętego Wawrzyńca w Kochanowicach”

Opracowanego przez:

Konserwatora Dział Sztuki mgr Roberta Stpiczyńskiego

3. przy spełnieniu następujących warunków i obowiązków:

- a) kierowania pracami albo samodzielnego ich wykonania przez osobę spełniającą wymagania o których mowa odpowiednio w art.37a ust.1 i 2 ust.1 ustawy z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami
- b) przekazania wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków nie później niż w terminie 14 dni przed rozpoczęciem prac, a w toku prac na 14 dni przed dokonaniem zmiany osoby o której mowa w pkt.2a
  - imienia i nazwiska i adresu osoby o której mowa w pkt.2a
  - dokumentów potwierdzających spełnianie przez osobę wymagań, o których mowa odpowiednio w art.37a ust.1 i 2 ustawy
  - oświadczenia osoby o której mowa w pkt.2a , o przyjęciu przez tę osobę obowiązku kierowania tymi pracami albo badaniami albo samodzielnego ich wykonywania.

4. oraz spełnieniu warunków dodatkowych:

- a) zawiadomienia o terminie rozpoczęcia i zakończenia prac
- b) niezwłocznego zawiadomienia Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o zagrożeniach lub nowych okolicznościach ujawnionych w trakcie prowadzenia prac oraz badań konserwatorskich
- c) prowadzenia dokumentacji przebiegu wskazanych w pozwoleniu prac oraz opracowania wyników tych prac , w sposób umożliwiający jednoznaczną identyfikację i dokładną lokalizację przestrzenną wszystkich czynności, użytych materiałów oraz dokonanych odkryć i przekazania jej wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków albo ministrowi w terminie 3 miesięcy od dnia zakończenia tych prac lub badań
- d) dokonywania odbioru końcowego wykonanych prac konserwatorskich z udziałem Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;

5. Pozwolenie jest ważne do dnia 31 grudnia 2026 roku.

UZASADNIENIE

Ołtarz główny (ok. 1840 r.) wraz z obrazem przedstawiającym św. Wawrzyńca (przełom XVIII/XIX w.) oraz dwa ołtarze boczne (ok. 1841 r.) z obrazem przedstawiającym NMP Niepokalanego Poczęcia (XIX w.) - ołtarz lewy i polichromowanej figurze Chrystusa Ukrzyżowanego (XVIII w.)- ołtarz prawy; z kościoła

p.w. św. Wawrzyńca w Kochanowicach objęte są indywidualną ochroną konserwatorską na podstawie decyzji Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków nr K-RD-KL/4150/3588/17/07, z dn. 30.04.2009 r., pod nr rejestru B/144/09 poz. 1, 2, 3, 11, 13, 14. Ponadto budynek kościoła wpisany został do rejestru zabytków nieruchomości decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Katowicach nr Kl.III-Z-394/60 z dn. 12.03.2024 r., aktualny nr rej. na podstawie decyzji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Częstochowie nr KL-5340/1/78/100 z dn. 19.03.1978 r. W związku z tym zgodnie z obowiązującymi przepisami cytowanej na wstępie ustawy, wszelkie prace przy obiekcie wymagają pozwolenia WKZ (art. 6 ust. 1 Ochronie i opiece podlegają, bez względu na stan zachowania : ust. 1 zabytki nieruchome będące w szczególności: lit. c) dziełami architektury i budownictwa ust. 2 zabytki ruchome będące w szczególności: lit. a) dziełami sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej; art. 7 Formami ochrony zabytków są: pkt 1 wpis do rejestru zabytków, , art. 36 ust. 1 Pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków wymaga: pkt 1 prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków; pkt 3 prowadzenie badań konserwatorskich zabytku wpisanego do rejestru). Ponadto prace winny być prowadzone zgodnie z warunkami cytowanego na wstępie Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

W dniu 12.06.2024 r. (data wpływu 12.06.2024 r.) Parafia Rzymskokatolicka p.w. św. Wawrzyńca w Kochanowicach, reprezentowana przez ks. Krystiana Gajka-proboszcza, zwróciła się do tuł. organu z wnioskiem o wydanie pozwolenia na przeprowadzenie prac konserwatorskich przy ołtarzu głównym wraz z obrazem przedstawiającym św. Wawrzyńca oraz dwóch ołtarzach bocznych z obrazem przedstawiającym NMP Niepokalanego Poczęcia (ołtarz lewy) i polichromowanej figurze Chrystusa Ukrzyżowanego (ołtarz prawy) i ambony z kościoła p.w. św. Wawrzyńca w Kochanowicach. Do wniosku załączony został program prac konserwatorskich oraz wszystkie wymagane załączniki formalne.

Ołtarze kościelne z XIX wieku, wykonane z drewna, cechują się bogatą dekoracją symboliczną. Główny ołtarz wyróżniają podwójne kolumny, obraz św. Wawrzyńca oraz obraz Matka Boska Częstochowska. Ołtarze boczne mają pojedyncze kolumny i różne trójkątne zwieńczenia ze złożonymi detalami. Wszystkie ołtarze są dotknięte uszkodzeniami spowodowanymi wilgocią i owadami. Obrazy ołtarzowe są w złym stanie, konserwowane wcześniej, co widać na płótnach i warstwie malarskiej. Figura Ukrzyżowanego Chrystusa, choć dobrze zachowana, ma pęknięcia drewna i wymaga badań polichromii. Drewniana ambona bez zwieńczenia, po prawej stronie

łuku tęczowego, niedawno odnowiona, pokryta ciemnobrązową błyszczącą farbą olejną. Złocenia na pulpicie na zworniku wyzłocone szlagmetalem. Grubość nowych warstw uniemożliwia ocenę stanu oryginalnej struktury.

Prace konserwatorskie przy ołtarzach oraz ambonie obejmą dezynsekcję, wzmocnienie drewna, naprawę uszkodzeń oraz przywrócenie pierwotnego wyglądu warstwy polichromowanej oraz złotych i srebrzonych detali. Konserwacja obrazów będzie polegać na mechanicznym i chemicznym oczyszczeniu, podmianie płótna oraz retuszach malarskich. Rzeźby zostaną oczyszczone z zanieczyszczeń, zbadana zostanie polichromia, a srebrne i złote elementy starannie oczyszczone i zabezpieczone. Całość będzie dokumentowana fotograficznie i opisowo.

Mając na uwadze powyższe tuż. Urząd uznał, iż zawarty w programie zakres prac jest zgodny z zasadami konserwatorskimi i pozytywnie wpłynie na ochronę i zachowanie wartościowych zabytków. Wykonanie tych działań przez osobę z odpowiednim doświadczeniem i wiedzą fachową, pozwoli na zminimalizowanie procesów degradacji i przywrócenie obiektu do jak najlepszego stanu zachowania.

Wobec powyższego należało orzec jak w sentencji.

POUCZENIE:

1. Od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie. Odwołanie od decyzji wnosi się do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w Warszawie za pośrednictwem Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Katowicach, w terminie 14 dni od dnia otrzymania niniejszej decyzji.
2. Przed upływem terminu do wniesienia odwołania strona może zrzec się prawa do wniesienia odwołania wobec Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Katowicach. Z dniem doręczenia Śląskiemu Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków w Katowicach oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania przez ostatnią ze stron postępowania, decyzja staje się ostateczna i prawomocna. Oświadczenie to nie może być cofnięte.
3. Przed upływem terminu do wniesienia odwołania decyzja nie ulega wykonaniu.
4. Wniesienie odwołania w terminie wstrzymuje wykonanie decyzji, chyba że decyzji został nadany rygor natychmiastowej wykonalności lub podlega ona natychmiastowemu wykonaniu z mocy ustawy.
5. Decyzja podlega wykonaniu przed upływem terminu do wniesienia odwołania także gdy jest zgodna z żądaniem wszystkich stron lub jeżeli wszystkie strony zrzekły się prawa do wniesienia odwołania.
6. Organ odwoławczy może przeprowadzić na żądanie strony lub z urzędu dodatkowe postępowanie w celu uzupełnienia dowodów i materiałów w sprawie albo zlecić przeprowadzenie tego postępowania organowi, który wydał decyzję.
7. Jeżeli decyzja została wydana z naruszeniem przepisów postępowania, a konieczny do wyjaśnienia zakres sprawy ma istotny wpływ na jej rozstrzygnięcie, na zgodny wniosek wszystkich stron zawarty w odwołaniu, organ odwoławczy przeprowadza postępowanie wyjaśniające w zakresie niezbędnym do rozstrzygnięcia sprawy. Jeżeli przyczyni się to do przyspieszenia postępowania, organ odwoławczy może zlecić przeprowadzenie określonych czynności postępowania wyjaśniającego organowi, który wydał decyzję.
8. Organ odwoławczy przeprowadza postępowanie wyjaśniające również wtedy, gdy jedna ze stron zawarła w odwołaniu wniosek o przeprowadzenie przez organ odwoławczy postępowania wyjaśniającego w zakresie niezbędnym do rozstrzygnięcia sprawy, a pozostałe strony wyraziły na to zgodę w terminie czternastu dni od dnia doręczenia im zawiadomienia o wniesieniu

odwołania, zawierającego wniosek o przeprowadzenie przez organ odwoławczy postępowania wyjaśniającego w zakresie niezbędnym do rozstrzygnięcia sprawy.

9. Organ odwoławczy nie przeprowadza postępowania wyjaśniającego, o którym mowa powyżej, jeżeli przeprowadzenie przez organ odwoławczy postępowania wyjaśniającego w zakresie niezbędnym do rozstrzygnięcia sprawy byłoby nadmiernie utrudnione.
10. Wojewódzki konserwator zabytków może wznowić postępowanie w sprawie wydania niniejszego pozwolenia, a następnie zmienić je lub cofnąć, w drodze decyzji, jeżeli w trakcie wykonywania badań, prac, robót lub innych działań określonych w pozwoleniu wystąpiły nowe fakty i okoliczności, mogące doprowadzić do uszkodzenia lub zniszczenia zabytku.
11. W razie stwierdzenia, że prace prowadzone są bez pozwolenia lub w sposób odbiegający od zakresu i warunków określonych w pozwoleniu, wojewódzki konserwator zabytków wyda decyzję wstrzymującą prace, badania, roboty lub inne działania przy zabytku, a następnie wyda decyzję nakazującą przywrócenie zabytku do poprzedniego stanu lub uporządkowanie terenu, z określeniem terminu wykonania tych czynności, albo nakładającą obowiązek uzyskania pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków na prowadzenie wstrzymanych badań, prac, robót lub innych działań przy zabytku, przy czym wniosek o wydanie tego pozwolenia składa się w terminie nie dłuższym niż 7 dni od dnia doręczenia decyzji, albo nakładającą obowiązek podjęcia określonych czynności w celu doprowadzenia wykonywanych badań, prac, robót lub innych działań przy zabytku do zgodności z zakresem i warunkami określonymi w pozwoleniu, wskazując termin wykonania tych czynności.
12. W razie stwierdzenia, że prace zostały wykonane bez pozwolenia lub w sposób odbiegający od zakresu i warunków określonych w pozwoleniu, wojewódzki konserwator zabytków wyda decyzję nakazującą przywrócenie zabytku do poprzedniego stanu lub uporządkowanie terenu, określając termin wykonania tych czynności, albo zobowiązującą do doprowadzenia zabytku do jak najlepszego stanu we wskazany sposób i w określonym terminie.
13. Zgodnie z treścią art. 37a ust.1 , ust.2 i ust.3 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami:
  - a) pracami konserwatorskimi, pracami restauratorskimi lub badaniami konserwatorskimi, prowadzonych przy zabytkach wpisanych do rejestru kieruje osoba, która ukończyła studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie, w zakresie konserwacji i restauracji dzieł sztuki lub konserwacji zabytków oraz która po rozpoczęciu studiów drugiego stopnia lub po zaliczeniu szóstego semestru jednolitych studiów magisterskich przez co najmniej 9 miesięcy brała udział w pracach konserwatorskich przy zabytkach wpisanych do rejestru, inwentarza muzeum będącego instytucją kultury lub zaliczanych do jednej z kategorii, o których mowa w art. 14a ust.2
  - b) w dziedzinach nieobjętych programem studiów wyższych, o których mowa w ust.1, pracami konserwatorskimi, pracami restauratorskimi lub badaniami konserwatorskimi, prowadzonych przy zabytkach wpisanych do rejestru kieruje osoba, która: posiada świadectwo ukończenia szkoły średniej zawodowej oraz tytuł zawodowy albo wykształcenie średnie lub średnie branżowe i dyplom potwierdzający posiadanie kwalifikacji zawodowych w zawodach odpowiadających danej dziedzinie lub dyplom mistrza w zawodzie odpowiadającym danej dziedzinie oraz która co najmniej 4 lata brała udział w pracach konserwatorskich, pracach restauratorskich lub badaniach konserwatorskich, prowadzonych przy zabytkach wpisanych do rejestru, do inwentarza muzeum będącego instytucją kultury lub innych zabytkach zaliczanych do jednej z kategorii, o których mowa w art.14a ust.2.
  - c) przepisy ust.1 i 2 stosuje się do osób, które samodzielnie wykonują prace konserwatorskie, prace restauratorskie lub badania konserwatorskie, prowadzone przy zabytkach wpisanych do rejestru

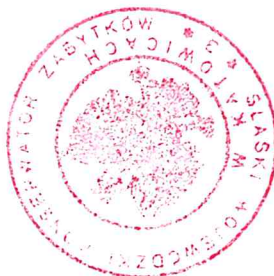
14. Zgodnie z treścią art. 37g.1. ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami:

udział w pracach konserwatorskich, pracach restauratorskich, badaniach konserwatorskich, robotach budowlanych lub badaniach architektonicznych, prowadzonych odpowiednio przy zabytku wpisanym do rejestru, inwentarza muzeum będącego instytucją kultury lub zaliczanym do jednej z kategorii, o których mowa w art. 64 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, oraz badaniach archeologicznych, lub zatrudnienie przy tych pracach lub badaniach w muzeum będącym instytucją kultury, potwierdzając świadectwa, w tym dotyczące odbytych praktyk zawodowych, oraz inne

dokumenty zaświadczające udział w tych pracach, badaniach lub robotach lub zatrudnienie przy tych pracach wydane przez kierownika jednostki organizacyjnej, na rzecz której te prace, badania lub roboty były wykonywane, albo przez osobę, pod której nadzorem były wykonywane, w tym zakresy obowiązków na stanowiskach pracy w muzeum będącym instytucją kultury, lub zaświadczenia wydane przez wojewódzkich konserwatorów zabytków

15. Uzyskanie pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków na podjęcie określonych w nim działań nie zwalnia z obowiązku uzyskania pozwolenia na budowę lub dokonania zgłoszenia zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 lipca 1994 roku – Prawo budowlane oraz innych decyzji, opinii i uzgodnień wymaganych przepisami szczególnymi.

Pobrano opłatę skarbową w wysokości 82 złotych za wydanie pozwolenia zgodnie z częścią III pkt 44 ppkt 2 załącznika do ustawy z dnia 16 listopada 2006 roku o opłacie skarbowej (tekst jedn. Dz. U. z 2023 roku, poz.2111)

z up. ŚLĄSKIEGO WOJEWÓDZKIEGO
KONSERWATORA ZABYTKÓW w Katowicach

mgr inż. arch. Aleksandra Janikowska-Perczak
Kierownik Delegatury w Częstochowie

Otrzymują:

1. Ks. Krystian Gajek, ul. Wiejska 1, 42-713 Kochanowice
2. a/a x2

Do wiadomości

1. Śląski Wojewódzki Konserwator zabytków w Katowicach (EZD)
2. Diecezjalny Konserwator, Kuria Diecezjalna w Gliwicach Ul. Łużycka 1, 44-100 Gliwice

Osoba prowadząca sprawę: st. insp. Dominika Panaszek

Tel. 34 365-16-38

08.07.2024 r.

